

39-ik sz. Szeptemb. 24. 1865.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.A képeket kitűnőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.****Előfizetési föltételek:**

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre . . . . . 6 frt — kr.

félévre . . . . . 3 frt — „

negyedévre . . . . . 1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja : 3 hasábos petsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a **kiadóhivatalba** (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap **szerkesztőségéhez** (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1865.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV

M. AKAD. NYOMDÁSZNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „A pesti hajózási csatorna és tervezője” — „A koldus asszony” (költ.) Béanger után *Ábrányi Lajos*. — „A pöriratok.” (Elbeszélés.) *Kazár Emília*. — „Anglia kertje.” — „Néhány szó a dohányosokhoz.” — „Talált római pénzék” *Miskey Részti*. — „Egy hét története.” *Vadnay Károlytól*. — Ujdonságok. — Zenemű. — Levelezés. — Vegyes közle-

mények. — Irodalom. — Nemzeti színház. — Szerkesztői üzenetek.

Képek: „Reitter Ferenc.” — „A pöriratokhoz.” Rajzolta *Jankó János*. — „A pesti hajózási csatorna eszményképe,” (fénkép után *Haske*.) — „Tátravidéki lakosok.” — Képtalány.

Levelezések.

Kolozsvár, sept. 18. (Élénkebb közélet. — A kormányzók átköltözése. — Lőfuttatás. — Színházunk. — Sétatér. — Irodalmi mozgalmak.) A minő szegény volt újság dolgában egykor Kolozsvár, épen olyan gazdag most; — de hisz hogy ne, pár nap múlva itt van a lóverseny, a kormányzók Széből átköltözve, az országgyűlés a küszöbön!

Egészen új szint váltott városunk, a kihalt élet megpendült, új emberek, új arcokkal találkozunk utcáinkon, minden lépten nyomon, kiknek egyrészen látszik az öröm, hogy haza jöhetett szebeni száműzetéséből.

A közeledő futtatás sok vidékit fog a napokban bevonni, köztük egy csomó fertály és félpolitikus embert. Színházunk nagyban készül, Kagerbauer ur azonban szokása szerint most sem fogja bevégezni. Egy csomó munka jövőre marad, s megköszönhetjük, ha a társulat november közepéig megkezdheti előadásait.

A téli sasionra most szervezkedik Follinus. Mint tudjuk néhány kitűnő tagot szerződött már is. Hír szerint itt nálunk *Fehérvári Mari*, *Kocsis Irma*, (ki legközelebről a pesti színpadon fog vendégszerepelni) *Dalfy Lőrinc* ur a bécsi udvari színház tagja, *Károlyi*, *Kovács Gyula*, s több mások, kiknek neve úgy látszik eddigelő még a Follinus titka.

Jelenleg a társulat N.-Enyeden és Szászvároson működik, amott az operette, itt a dráma, Boér vezetése alatt. A lóverseny idején haza fognak jönni, s a redoutban három előadást tartanak, közöttük Offenbachnak egy gyönyörű operettjét is, a kedves „Savoyardok”-at.

Egy részvényes társulat sétatérünk lassan haladó ügyét vette pártfogása alá; — a terv nálunk is titok még, pedig ha részvényeket s mindenek felett bizalmat akarnak nyerni a vállalatához, előbb a részletes tervet kell hogy megismertessék a közönséggel.

Pár év előtt helybeli derék cukrászunk Tauffer János egy nagyon csinos tervet készítettett egy felállítandó kioszkra, jó lesz visszaemlékezni reá az illetőknek!

Sajtónkat nemsokára sok érdekes munka hagyja el. Első helyen ezek között Kövály L. Erdély történetének 6-ik és utolsó kötete, B. Papp Miklós „Szép asszony története” című két kötetes regénye és Nagy naptára, melyben a gr. Bánffy Béla, Tisza László, Szathmáry Károly, idős gr. Teleki Domokos, Sámí László, gr. Eszterházy Kálmán, Torma Károly, Sándor József, Dózsa, Medgyes, Isidora, Mentovich, gr. Lázár Kálmán, Balázs Sándor, Szász Károly, Pávai Elek, Brassai s mások nevével találkozunk.

Cactus.

Rimaszombat, szept. 20. (Vendégeink. — Papszentelés. — Egyházi gyűlés.) F. hó 16-án báró Vay Miklós, volt kancellár, most borsodi főispán, mint a Tiszán inneni helv. hitv. egyházkerület főgondnoka és főtiszt. Zsarnay Lajos superintendens ur Rimaszombatba mozsárlövés s bandérium közt fél 6 órakor értek. Mindjárt bevonulásuk után a tisztelgők külön-külön osztálya jelent meg, s este a város fáklyásmenetet rendezett, előbb a superintendensnél, mely alkalommal Szeremley tanár jeles beszéddel üdvözlé őt; aztán b. Vay Miklós főgondnokot Soós Miklós üdvözlölte, mire b. Vay igen szép szavakban igyekezett kimutatni, mily szoros viszonya van a politikának az egyház, illetőleg a vallással.

17-én reggel mozsárlövés adták tudtul, mikép a nap ünnepélyesebb a szokottnál. Délelőtti 9 órakor a ref. templomba ment a sokaság, hol Zsarnay Lajos superintendens ur 22 papjelöltet szentelt fel. A gyülekezet 1 óra után oszlott szét; két órakor vette kezdetét a város költségén rendezett diszebed s tartott fél hatig. A számos felköszöntés közül különösen kiemelendő Borbély László egyházmegyei gondnok, s helybeli ág. hitv. lelkész Jungmann Dániel uré. Este a dalárda dalestélyt rendezett, a hol az előadott darabok bő élvezetet nyújtottak a hallgatóknak.

A közgyűlés b. Vay és Zsarnay Lajos superintendens urak iker-elnöklete alatt 18-án vette kezdetét.

Legrády.

Vác, szept. 20. (Tűzvészek. — A váciak buzgalma. — Önbíráskodás.) Ez évben már többször riasztá fel a tüzi láрма városunk csendes lakóit, így három hét előtt is a város felső végén szalmás fedelű kisebb sűrűn együtt levő házak közül 12-öt hamvasztott el a pusztító elem egy pár óra alatt. Nemkülönbben most 16-kán a vasut mellett egy terjedelmes épület égett le, hol 4 ló is a lángok martaléka lön; féltünk, mert a szél mindenfelé hordta az üszköket; ez okból egy helyen ki is gyult, hanem azonnal elnyomott. A gyorsvonat félóra előtti elrobogása után gyuladt ki, így sokan annak tulajdonítják, hogy tán szikrát röpitett volna a házba, de nem bizonyos; alig mult el ez, már este 8 órakor ismét a vészharangok borzalmas kongása riasztá fel bennünket; az alvároson egy kisebb ház gyult ki, azonban csendes idő lévén, erélyes munka, áldozatkészség tüzet győztek.

A váci nép tevékenysége e tekintetben páratlan; nálunk ritka eset, hogy egy háznál több elégjen. Rangkülönség nélkül dolgoznak kézzel lábbal, és sok ügyességet fejtenek ki, de városunk tűzoltási készletét lehetetlen meg nem róni és méltán, mert a kétségbeesésig későn érkeznek a fecs-

Első évi folyam.

39. szám.

Szeptember 24. 1865.

A pesti hajózási csatorna és tervezője.

Tisztelt munkatársunk, Vadnai Károly, lapunk 37-dik számában az 589-ik és következő lapon néhány meleg sorban már ismerteté ama genialis tervet, mely Pestünket világvárossá fogná tenni, s mely egyuttal örökre megmentené oly romboló csapástól, mely szépen emelkedő fővárosunkat ezután még nagyobb mérvben tehetné tönkre, miként az 1838-diki árvíz, — s így ez alkalomból utalunk megint ama sorokra.

Reitter Ferenc főmérnök duna-szabályozási és pesti hajózási csatorna - terve oly eszme, mely megdönthetetlen számokra lévén építve, országunk fővárosára és így közvetve hazánk felvirágzására nézve is nagy horderejű, minél fogva épen nem csodálhat-

juk, hogy azt a szakférfiak, az összes journalistika, sőt a kormánykörök is a legnagyobb méltánnyal fogadták, s országos érdekű ügynek tekintik, miként ezt Pest városa is egyik közelebbi ülésén kifejezte; s azért ez eszme kivitelét az országgyűléstől várjuk.

Az itt előttünk levő arckép ez eszme teremtményét, Reitter Ferenc királyi főmérnököt állítja elének, kinek mult pályájáról alkalmasint érdekességgel vesz az olvasó néhány adatot.

Reitter Ferenc 1813-ban Temesvárott, azon városban született, mely több

Reitter Ferenc, a pesti hajózási csatorna tervezője.

kitűnő hazánkfiának bölcsője. Atyja e városban vala köztisztviselőben részesülő központi orvos, s így első neveltetését itt nyerte; a böl-

esészeti tudományokat Szegeden, a mérnökieket pedig Pesten végezte. 1833-ban államszolgálatba lépett s ily minőségében számára jutott azon szerencse, hogy a legelső magyarországi vasut körül, (értjük a nagyszombati lóerőre épített vasutat) ő is jelentékeny részt vegyen a munkálatokban. Azután vízrajzi és vasuti építkezési munkálatokkal foglalkozott, 1848-ban pedig a magyar közlekedési miniszteriumnál a vasuti osztály igazgató mérnökének nevezetett ki. 1850-ben a budai építészeti főigazgatóságnál főmérnök lett, s ez állomáson van jelenleg is s mint ilyen, hivatalosan kizárólag középítészeti munkálatokkal foglalkozott.

1861-ben az ország területén fennállott öt építészeti igazgatósági osztály eltöröltetvén, s személyzetük Budán pontosítottván össze, ez alkalommal Reitter rendelkezési állapotba tétetett, de már 1862-ben ismét visszahelyeztetett előbbi állásába. A rendelkezési állapotban töltött évet arra használta fel, hogy a pesti és budai pályafűk összekötésére szolgáló vasut tervezetét részletesen kidolgozta, mely vasut ha idővel a Dunán e célra átvezető hiddal s a Buda egy része fölött végig futó viaductokkal (utvezetékekkel) együtt elkészül, hazánk építészeti remekeinek szintén egyike leend.

A pesti rakpartok már is fővárosunk egyik legnagyobb díszét képezik, s ha azok teljesen elkészülnek egész a sóházig, kétségkívül e vonal lesz Pest legszebb része. Ennek építését, mint magánmérnök, a helytartótanács engedelmével és saját terve szerint, szintén Reitter Ferenc vezeti.

Jelen számunkban, a 616-dik lapon látható kép a Pestet átszelő hajózási csatornát állítja elénk eszményileg, s vajjon hazánkiai közül ki ne ohajtana annak létesülését, s e tekintetből ki ne tenne áldozatot is, ha szükséges lenne az, midőn általa az ország fővárosa a folyton fenyegető árvizektől megmentetik, midőn e csatorna a közvagyonosodásnak utját nyitná meg.

Reitter tervezete szerint e csatorna azon eszmén alapszik, hogy a soroksári Dunaágnak a Dunaszabályozás által elrekesztett torkolata, (mi arra nézve okvetlenül szükséges, hogy ne csak Pest, de a megye legnagyobb része is meg legyen mentve a milliókra rugó kárt okozó árvizektől) — mondjuk, hogy a Duna alsó torkolata Pest felső részére legyen áttéve. A csatorna mind felső részén, mind az alsón, hol a soroksári Dunaág a nagy Dunába szakad, zsilipépítményekkel lenne ellátva azon célból, hogy a hajózás még akkor se

legyen akadályozva, ha a Duna csekélyebb víz-állása különben a csatorna vizét megapasztaná.

Azonban mellőzzük az ugyis csak szakemberek által érthetőbb részleteket s csupán általános áttekintésre szorítkozunk. A zsilipek oly módon lennének szerkesztve, hogy azok miatt a hajók átkelhetnének a nagy Dunába, s a hidak alatt, melyek a csatorna egyik partját a másikkal, azaz a városrészeket egymással összekötik, bármily hajó is akadálytalanul áttevezhet. A csatorna vizállása mindig oly mély fogna lenni, hogy azon a legnagyobb hajók is teljes teherrel lenghetnek.

A Pest városába eső csatornarész szélessége 20 ölre van véve, s azokon a helyeken, a hol áthidalva kell lennie, 8 ölnyre szűkül, s e szélesség elégséges, mert ha két nagy hajó egymással szemben állomásoznék a csatorna rakpartjain, még mindig körülbelül 60 lábnyi szélességben marad a víz szabadon, melyen 30 láb szélességű csavargózúseink kényelmesen mozoghatnak. A hajók kitérésére s fordulására két öböl van tervezve, az egyik 80, a másik pedig 150 öl hosszú s ezek képkönn is láthatók. A zsilipszekrények 36 ölnyi hosszúság mellett 6 ölnyi szélesre vannak téve, tehát valamivel szélesebbre, mint a mennyi egy csavargózúsnak szükséges lenne, s ez azért van, hogy közép nagyságú dunai hajókból kettőt, a kisebbekből pedig négyet lehessen egy zsilip töltéssel a csatornába be- vagy kiszállítani.

Előre lehetett látni, — mondja Reitter röpirata, hogy e csatorna építésénél minden más költségnél nagyobbak kell lennie a kisajátítási költségeknek, minélfogva legcélszerűbbnek látszott azt a Lipótváros felső részén vezetni be a városba s miután ezt félhold alakban átmetszette, a soroksári vámsorompó táján eresztetni be az elzárt soroksári Dunaágba.

E csatorna építési költsége a vonalában levő házak kisajátítási költségével együtt tizenegy millió forintba kerülne s a Duna szabályozásával és a csepelszigeti védtöltésekkel együtt 13,013,490 forintba, mely költségek részben országos alaptól lennének fedezendőek, míg másik részüket fedeznék az ezen építkezésekből befolyó jövedelmek, melyek a hajóvám, az öntözésből eredő jövedelem, a csatorna rakpartjainak jövedelme s a kikötődíjak, nem számítva azt a nagy hasznot, a mi a város és megye megmentéséből s a kereskedelem egy újabb, hatalmasan lüktető eréből haramlanék az országra.

Mint a hírlapok jelenték, Majláth, Sennyey és Bartal nagy elismeréssel nyilatkoztak e tervezet-

ről s azt országos érdekűnek tekintvén, lehet rá reményünk, hogy az országgyűlés elé fog terjesz-

tetni. Adja Isten, hogy úgy legyen s életbe is léptessék!

A koldus asszony.

— Béranger után. —

A hó szakad . . . s a kápolna tövénél
Egy öszült asszony térdepel . . .
Tépett ruhái közt befú a hűs szél,
Tőlünk kenyérért esdekel.
A Notre-Dame terére eltapogat
S azt télen nyáron meglesi . . .
Oh! rég világtalan e koldus asszony,
Alamizsnát adjunk neki!

E nő ki volt hajdan, tudjátok e ezt?
Bár arca halvány most s setét?!
Egykor nagy színházaknak volt csodája
S bámulta Páris énekét.
Mosolyra vagy könnyűre gyulasztották
Az ifjakat szép kecséi,
S mindannyi bájairól álmodozott.
Alamizsnát adjunk neki!

Lovainak nyomán mennyiszer hallá,
Ha a színpadról hazatért,
S mennyiszer a bálványozó tömegnek
Feléje hangzó „éljenét”?!
Mint várták ajtajánál az udvarlók,
Mint követték gyönyöreit!
Mint emelték ki fényes hintájából!
Alamizsnát adjunk neki!

A művészet koszorút font számára,
S ekkor oh mily pompásan élt!
Volt díszműve, kastélya, képek száma
Szerelemből, szerelemért!!
Vigalmiban szerencséje boránál
Muzsák levének hivei . . .
Fecskefészkekkel bír minden palota.
Alamizsnát adjunk neki!

Fordult a kocka! egy napon betegség
Megtörte hangját és szemét,
Ilyképen tölti ő szegénységében
Immár most huszadik évét.
Nincs kéz, mely több jóssággal tudta volna
Áldásait kitölteni,
Mint sorvadó keze, melyet felénk nyújt.
Alamizsnát adjunk neki!

A tél kemény . . . oh inség! oh fájdalom!
Mint elasztak szép tagjai!
Az olvasót, melyre egykor mosolygott,
Alig bírják már ujjai . . .
S ha a buzgó kegy nyomorában gyöngéd
Szívét talán még élteti,
Hogy égbe' higgyen, a hová sohajt most —
Alamizsnát adjunk neki!

Abrányi Lajos.

A pöriratok.

Elbeszélés.

Kazár Emiltől.

(Vége.)

Csak egy negyedórát töltött itt, de e rövid idő gyötrelmes volt. E hely, hová úgy vágyott, most fulasztó léggel volt körülveve, s ohajtott szabaddulni. Lehetetlen volt visszatartani, határozottan kijelentette hogy távozni fog; mondott valami mentséget, hogy sietését feltűnővé ne tegye, aztán elsietett, mintha a padlózat égett volna.

A folyosón találkozott az öreg titkárral. Égő arccal, szenvedélyes hangon kérdezte tőle:

— Ki volt azon szőke hölgy, kit a multkor láttam itt?

— Az Zágonyi Dezső leánya volt, ki nagyanyja halála napján mindig eljő ide. Kedves, angyali jó leány.

Berényi a falhoz tántorodott.

— S én azt hittem Gerő ur leánya! fuldokla keserű csalódással.

— Asszonyom leányával együtt nem volt akkor itthon, fürdön időztek.

Az ügyvéd elrohant, ott hagyta a bámuló öreg embert, és fölvetette magát a kocsiba. Most nem ohajtotta, hogy sokáig ne tűnjék el szemei elől a falusi lak, most nem tekintett vissza egyszer sem. Behúzta magát porköpenyébe s háborgó gondolatok közt dőlt a kocsi egyik szögletének. Hanem a szőke fürtös, kékszemű arc most sem hagyta el, előtte lebegett mindig, de nem a mosolygó piros arc volt ez többé, mely eddig oly barátságosan és biztatólag tekintett reá, nem az a gondtalan gyermekes vonások valának ezek; a szép szemek, a gömbölyű ajkak haragot löveltek reá.

Miként fog reá tekinteni, ha majd csakugyan találkoznak együtt, mit fog mondani, ha majd beszélnek valaha együtt. Az egész család romlását ő

idézte elő, szegénységet mért reájok, s a kit gazdagga ohajtott tenni, talán oda juttatott, hogy két keze által kell gondoskodni napi szükségéről.

Gonosz pillanat volt, mikor elvállalta az egész ügyet, rossz órában látogatta meg először Zágonyit; ha máskor megy, semmi sem történt volna, ő nyugodt lenne most is.

Most már be kell végezni, a mit megkezdett; az igazságos ügynek győzelmet kell szerezni. A győzelmet úgy lehet, nagy árért vásárolja meg: gyűlöletessé teszi magát; de most már nem fog visszalépni.

Nehéz, komor óráiban a szép szőke fő még mindig körülötte lebegett, mindig mogorva vagy szomorú volt és mindig szemrehányón tekintett reá.

Félév múlva véget ért a Zágonyi-testvérek pöre, a harmadik bíróság a világos adatok nyomán megsemmisítette az előbbi két ítéletet és Gerő urat visszahelyezte javaiba.

Az ítélet kimondása után Berényi lecsüggesztett fővel sétált Budáról Pestre, néhány csomag a pöriratokból hóna alatt volt, ezek a vékony, könnyű tekercsek, most súlyosak valának. Mogorván haladt végig az utcákon, alig tekintett föl, alig fogadta valaki üdvözlését. Csak a népesb utcák zaja tette éberebbé kissé.

Berényi egyszerre megállott. Szemközt látta közeledni az aranysszőke fürtű, kék szemű arcot; derült volt és mosolygott, a mit az, mely őt szokta fölkeresni, már régen nem tett. Mellette jött Zágonyi Dezső nejével.

Alig voltak tőle már néhány lépésre. Ha előbb észreveszi őket, bizonyára elkerüli, nem lett volna ereje szemközt menni velök, mikor kezében viszi az ítéletet, mely szegénynyé teszi őket és kimondja Zágonyi Dezsőre, hogy igazságtalan ügyet folytatott.

Berényi állva várta be őket, s bizonyosan nem gondolt arra, hogy mit fog szólni, mert azonnal észrevette Zágonyi arcából, hogy fölismerte.

— Ha nem csalódom, ön ellenfelem ügyvéde, — szólt a nagyságos ur.

Berényi szorosan tartotta hóna alatt az iratokat.

— Az ítélet kimondása megtörtént már? — kérdezte szorongva Zágonyi, — mára volt kitűzve.

— Egy órával ezelőtt véget ért az egész.

— Nos? Szóljon ön!

Zágonyi az ügyvéd vállára helyezte kezét; Berényi hiába akart menekülni.

— Az ítélet meg van változtatva, — felelt szorongva s ezeket mondván megfordult, elsietett onnan, észre sem véve, hogy ismét arra megy, meről jött.

A kellemetlen hirt is neki kellett tudatni.

Milyen hatást tön tudósítása, nem tudta, vissza nem tekintett volna, azt hitte, mind a hárman őt átkozzák.

A Zágonyi-pör ismertté tette a fiatal ügyvéd nevét; ezelőtt is nyilvános titok volt, hogy Csehi ur bálványutcai irodájának ő szerezte meg a jó nevet. Ez ügyről sokat beszéltek mindenfelé, s a hírlapok sem hagyták említés nélkül.

Berényi nem örült e diadalnak. Minél többen beszéltek felőle, annál inkább hitte, hogy egy ártatlan lény gyűlöletét ébresztik föl iránta, ki bizonyára nem tudja az egész ügy részleteit.

Még egy nehéz földadat várt reá.

Zágonyi Gerő a pör megnyerése után ki akart békülni öcscsével.

— Én megbocsátok neki; többször megbántam, hogy fölvettem a testvérem által dobott keztyűt, de makacssága ingerelt. Én nem nézhetném, hogy szükségét lásson ő, ki eddig a legpazarabb kényelmet élvezte. Berényi ur, én 10,000 frtot ajánlok föl évenként öcsémnek; tudósítsa ajánlatom felől. Ha ön kiviszi, hogy Dezső elfogadja ajánlatomat, igen szépen végzi be az egész ügyet.

Berényi nem talált okot, visszautasítani e megbízást. Fölkereste az ifjabb Zágonyit.

A három tagu család együtt volt, s mindnyájan leverték és komorak voltak. Dezső nyugtalan léptekkel járt a szobában, neje és leánya himzéssel foglalták el magukat, mikor az ügyvéd közéjük lépett.

— Zágonyi ur, én bátyja megbízottja vagyok, s az ő nevében jelentem meg.

— Szóljon nyíltan, minden, mi bátyámtól ered, egész családomat érdekli.

Berényi közölte Gerő ur ajánlatát. Az ifjabb Zágonyi összeredőit homlokát s fölváltva neje és leányára tekintett. A nő hallgatott, az ifju hölgy fölemelte ragyogó szeméit s büszke arccal fordult az ügyvéd felé.

— Atyám szegénynyé lett, — szólt csengő hangon, — ön bebizonyította, hogy méltatlan követelést támasztott bátyja ellen, s most kegyelemből évdíjt ajánlanak neki, de én meg vagyok győződve, hogy atyám nem fogadja el. Mi azért nem fogunk nyomorogni, a munka sok családot táplál, táplálni fog bennünket is. Mi dolgozni fogunk. Kérlek atyám, utasítsd vissza.

Bizonyára senki sem sejtette, hogy e szavak a fiatal ügyvédnek mily fájdalmat okoznak. Feje kábult lőn, szerelme fölajlott, nem birt uralkodni fölötte.

— Kisasszony, szó t remegő hangon, — ke-

gyed nincs hozzá szokva a munkához, a munka terhes azoknak is, kik születésük óta megszokták. Engedje meg, hogy őszintén szólhassak; engedje meg, hogy ha atyja visszautasítja az ajánlatot, én lehessek az, ki megmentsem önt és szülőit a nélkülözéstől és sanyaru munkától.

Csak most vette észre, mennyire elragadta szenvedélye. Hirtelen elhallgatott és zavartan elfordult.

— Mit akar ön ezzel mondani? — kérdezte Zágonyi.

— Vigyázatlan voltam, érzéseimet nem tudtam korlátozni; oly szavakat mondtam, melyeket nem fontoltam meg, de esküszöm, éreztem azokat, és a mit mondtam, szivemből fakadt.

Azt hitte, mindent elmondott már.

— Én mitsem értettem, — szólott ismét Zágonyi, — ön igen zavart.

— Valóban érzem, hogy az vagyok, egy vakmerő gondolat szállt meg. A kisasszony szavai élénken emlékeztettek, hogy szerencsétlenségök okozója én vagyok, s nekem azon eszmém támadt, hogy a mennyire lehet, feledtessem el önökkel e szerencsétlenséget. Én nem beszéltem még a kisasszonynyal, most találkozom vele harmadszor, de szeretem az első pillanat óta. Ez érzés hatása alól soha sem szabadulhattam, azóta ez érzés adott erőt és buzgalmat, hogy ama szerencsétlen ügyet befejezhessem.

Berényi szenvedélyes hangját Zágonyi félbeszakította.

— Ön úgy gondolkozott, hogy a szegény leány szivét és kezét könnyebben megnyerheti.

— Nem uram! — kiáltott e vádra Berényi, visszanyerve nyugodtságát, s átlátva helyzetét. — Az ön bátyjánál láttam először a kisasszonyt, s azt hittem, Zágonyi Gerő leánya. Egyszerűsége, szépsége, s az elvonultság, melyben a család élt,

mélyen hatottak reám s én elhatároztam, hogy a mit lehet, mindent el fogok követni. Mit tettem, ön előtt ismeretes. Csalódásomat későn tudtam meg; nem tagadom, hogy kellemetlenül hatott reám, de az igazságos ügy védelmét soha sem bánhatom meg. Én megnyertem az ügyet, s azt, kit gazdaggá akartam tenni, szegénynyé tettem.

Berényi szavai után csönd állott be. Oly őszintén és határozottan mondta el, s annyi férfias erővel, hogy a válasza senki sem volt elkészülve.

Ha egyszer megtaláltuk a pontot, melyen biztosan állhatunk, nem örömet hagyjuk oda. Berényi jól érezte e pillanatban, hogy oly pontra jutott, honnan föltárhajta szivét. Az ifju hölgy szelid

arca, ki hallgatagon szögezte maga elé szemeit, legtöbb bátorságot öntött szivébe.

— Ismétlem, — folytatta, — hogy szeretem a kisasszonyt. — Egyetlen vágyam volt, hogy megérdemelhessem. Reám kecsesítő jövő vár, s én érzem, hogy van erőm, megküzdhetni érte. Én e pillanatban nem mint Zágonyi Gerő ügyvéde állok itt. Tekintsenek olyannak, ki e-

„A pöriratok“-hoz. (Rajz. Jankó János.)

gész élete boldogságát önöktől kéri. E kérésemre nem várok választ azonnal, az idő érlelje meg azt. Most csak Zágonyi Gerőnek akarok választ vinni.

Dezső ismét tétozózott és ismét az ifju hölgy felelt.

— Ha atyám követelése nem volt jogos, nem illet bennünket Zágonyi Gerő ajánlata, s bármily szép legyen ez ajánlat, nem fogadjuk el. Nemde atyám, ez lesz válasza?

— Igen, — szólott komoran atyja.

— A választ megvizsem Zágonyi Gerőnek.

— A többit bizzuk az időre — szólott az ifju hölgy szelid arccal, s kezét nyugtva Berényinek, hirtelen a mellékszobában tűnt el.

Az idő, mely annyi titkost rejt méhében, mely annyi sebet üt és annyi sebet begyógyít, mely reményeket költ és reményeket hervaszt el; ez a nagy hatalom meghozta Berényinek a boldogságot. Csehi urat pedig elszakította Berényitől, ki

most a főváros egyik legjelesebb ügyvéde. Csehi Márton bezárta azután a bálványutcai irodát és összeszerzett tőkepenze kamatai után él, s ép oly szives, előzékeny, mint elfogadó termében volt.

Anglia kertje.

(A londoni saison vége. — Wightbe! — Portsmouth. — Egy shakespearei mondat megfejtése. — Utazás Wight szigetre. — Ryde. — Tengeri út Osborneba. — Kirándulás a déli partokra. — Az óceán. — Visszatérés Portsmouthba. — A „Victory” gőzös földéltetén.)

A londoni saison vége felé az előkelő világot nem lehet többé látni a Hyde-parkban. Azon bübajos hölgyek, kik a könnyen szikrát kapó szíveket csakhamar lobogásba hozzák, ama deli paripákkal együtt, melyek hátán, komolyan és a legnagyobb illemmel, kimért lépésben szoktak járni, részint elhagyták a fővárost, hogy visszatérjenek kastélyaik hűvös termei és árnyas sétakertjeibe, részint világutra indultak már. A Temseparti város unalmas kezdett lenni, midőn így szólitott meg egyik jó ismerősöm:

— Akar-e utitársunk lenni, mi Anglia kertjébe a Wight szigetre megyünk.

Elhatározásommal csakhamar készen voltam és a következő nap a Watterloo-állomáson találkozáink, hol jegyet váltottunk a Wightbeli Ryde nevű partvárosba.

A gőzkocsi melyen megindultunk, ugynevezett gyorsvonat volt. Bámulatos gyorsasággal robogott át az angol rónán, városok tövében, hidak felett és alagutakon keresztül, úgy, hogy két óránál alig valamivel több idő alatt Portsmouthba röpitett bennünket. Mielőtt az indóházba érkezünk volna, érezők már az üde hűvös tengeri szellőt, majd azon sajátságos és erős légáramlást, melyet csak tenger közelében észlelhetni. Portsmouthban az angol tengerészetnek eme kikötő-városában, költöttük el ebéd alatt ama szörnyen borsos levest, minőt csak Angliában szoktak főzni, és mely a légmérésékletnek meg is felel. Emlékezem, hogy midőn fiatal koromban „Julius Caesar”-t olvastam, Shakespeare egy mondata nagyon homályos maradt előttem. E mondás a negyedik fölvonás ama csodaszép jelenetében fordul elő, midőn Brutus elbeszéli Cassius előtt nőjének halálát, ezt mondván:

Sinlé távozotomat,
S evődve, hogy az ifju Octavius
Antoniussal oly erőre kaptak —
Mert ez, s halála híre egykorú —
Magán kívül lőn és távol levén
Őrzői, lángot nyelt.

Semmiképen föl nem foghatám, hogy volt lehetséges *lángokat nyelni*; mignem husz esztendő múlva, midőn Londonban ama bizonyos levest legelőször ettem, mely égeti a torkot, mint a tűz, világossá lőn előttem a dolog, és ha Shakespeare-nek ekkoráig annyi sok, és a sok közt számos helytelen magyarázója nem akad, minélfogva ezen műtét már-már rosz hirben áll: minden bizonynyal én leendtettem, a ki három vastag kötetet irok Porciának „lángnyelés”-e felől, s megmutatám vala, hogy ő nékie bizonyára angol leves evése miatt kellett meghalnia. Egyébiránt Portsmouthban még vesztebbül borsoznak, mint Londonban, valószínűleg azért, mert közelebb is esik a tengerhez.

Midőn vendéglőnkől kiléptünk a tengerpartra, a tenger hullámozott, és készen állt a gőzös, melynek bennünket a Wight szigetre kellett átröpitnie.

Közvetlenül Portsmouth: átellenében terül el a kérdéses sziget, mint egy szép hosszudad, keskeny magaslat. Portsmouthhoz legegyszerűsebb vonalban szemközt esik Ryde városka, kissé távolabb nyugat felé Osborne, a királyi vár. A beláthatlan tengert Portsmouthból nem lehet még észre venni, mert a sziget határvonalaként emelkedik ki a habok közül.

A kirándulást indítványozó társasággal együtt én és barátom is hajóra szálltunk.

A gőzös lassan mozdult meg, midőn azonban a partot tovahagyta, nem kis fáradságukba került az utasoknak állva maradni. Csakhamar elértük a szigetet, s a gőzös megállt a néhány száz lábnyira beépített kikötőnél, melyet a sekélyes part tön szűkségessé; ezen át közvetlenül Ryde városába ér az ember, hol legelőször is néhány nagyvárosias vendéglő tűnik szembe. Mi a tenger-parton a Sivier-féle vendéglőbe szállottunk meg. Pompás szobákat, minden kigondolható angol kényelemmel s dicső kilátással a tengerre, béreltünk ki. Valahára beesteledett és mivel vasárnap volt, s vasárnap Angolországban fürödni tilos — kivéven a hit árjában! — csak későn mentünk fürödni az

Oceánba, majd nyugot irányában a parthosszában vitorlázunk egy csónakon.

Megszemléltük az osbornei várkastély tenger felőli oldalát, mely kedvenc tartózkodási helye a királyi háznak. A szigetnek erdős halmi között igen csinosan emelkedik ki, hanem terjedelme nem látszik tetemesnek. Osbornetól oldalvást azon tengerág irányában, mely a sziget és Portsmouth között terjeszkedik el, évek óta áll egy régi hadigálya, melyet jelenleg kórház gyanánt használnak, ezenkívül más újabb modoru hadihajók s csavargözösök mellett vonult tova csónakunk jó szélről hajtva. Midőn Rydebe visszatértünk, beesteledett és a dagály már rég visszaszállott. Vendéglőnkig, mely délben a tenger lábánál feküdt, jó darab utat kellett tennünk gyalog.

Másnap kora reggelre kocsit rendeltünk, hogy a szigetet keresztben átutazván, megláthassuk a déli partot is. Pompás nap volt! Az ut közvetlenül Ryde városka háta mögött vezet fölfelé, majd lefelé hajlik egy elevenzöld kedves völgybe, honét ismét a magasba jutunk föl, hol fennsíkron halad az ut tovább, és fölséges kilátás nyílik az óceánra. Kelet felől megpillantjuk a sziget végét, melynek zöld völgyei erdős parttól körülövezve egészen a tengerig nyulnak. Itt van egy kis folyónak torkolata is, és a tenger az üde zöld szigeten számtalan csinos öblöt képez. Észak felől még mindig láthatni Portsmouthot, nyugotról a sziget beláthatatlan, és most, mintán utunk még egy csoda szép völgybe ért s egy lombsátoros sétakert mellett vonult tova — hol barátom egy vendéglőt is fedezett föl, mely mellett rövid időre megállottunk, — előtűnedezték a szomszéd halmokon a nyaralók is, a tenger partján, gyönyörű kilátással az óceánra. Lovaink a könnyű kocsival csakhamar a halomtetőn termettek, hol megállapodtunk, hogy átengedtük magunkat a pompás kilátás gyönyöreinek. Épen mellettünk nyult a vörös és fehér színben játszó krétaszirt lefelé, függőlegesen a tengerbe, melynek véghatárát meg nem láthatja már onét az emberi szem.

Mi sincs egyszertiebb s egyszersmind magasabb e földön, mint az óceán magas partról nézve. A látásnak nincs többé fölismerhető határjele, a végtelenséggel találja magát az ember szemközt. Az utolsó hang a partról szintugy mint a sziklaparton röpkedő sirálynak visítása elenyészik már a legelső hullámsírban, és azon ünnepélyes mely csönd, mely ezen végtelenség látszó területen nyugszik, a végtelenség sejtését ébreszti föl. Amott a távolban, hol ég és föld látszanak érinkezni, olykor-olykor vitorlák merülnek föl: közel lévő ha-

jóknak vitorlái már azok, melyek rövid idő alatt az óhajtott kikötőhöz eveznek át; kiesnek tünnek elő az utasoknak ama nyaralók is, melyek a sziklacsucson épültek. — Könnyed utitársunk ösvény után vizsgálódott, s nemsokára *Shaeklie* faluba értünk. A dagály szállott már visszafelé, kagylókkal és tengeri növényekkel vegyest, csillogó főveny borítá ama térséget, mely a tengert a szikla tövéből apály idején elválasztja; sokáig sétálgattunk eme földfelületen, míg a viznek lassu emelkedése távozásra intett. Mig én a tengerparton álltam, be nem telhetvén a tenger dicső nagyszerűségének látásával, azalatt társam visszafordulva a sziklatőnél százados fák árnyékában kies fekvésű házikót fedezett föl. „Vajjon nem lehetne ott *stout*-ot *) kapni?“ kérdezé tőlem figyelmesen. — „Én is ugy vélem!“ válaszoltam, mert engemet is hasonló sejtalem szállott meg, s néhány szempillantás alatt fönn termettünk. És ime megtaláltuk a *stout*-ot s az angol sört; és egy jó félóráig ott időztünk az ősidők fainak árnyékában, csodálván a tengert s magasztalván a földet, melynek ilyen tengerpartja van.

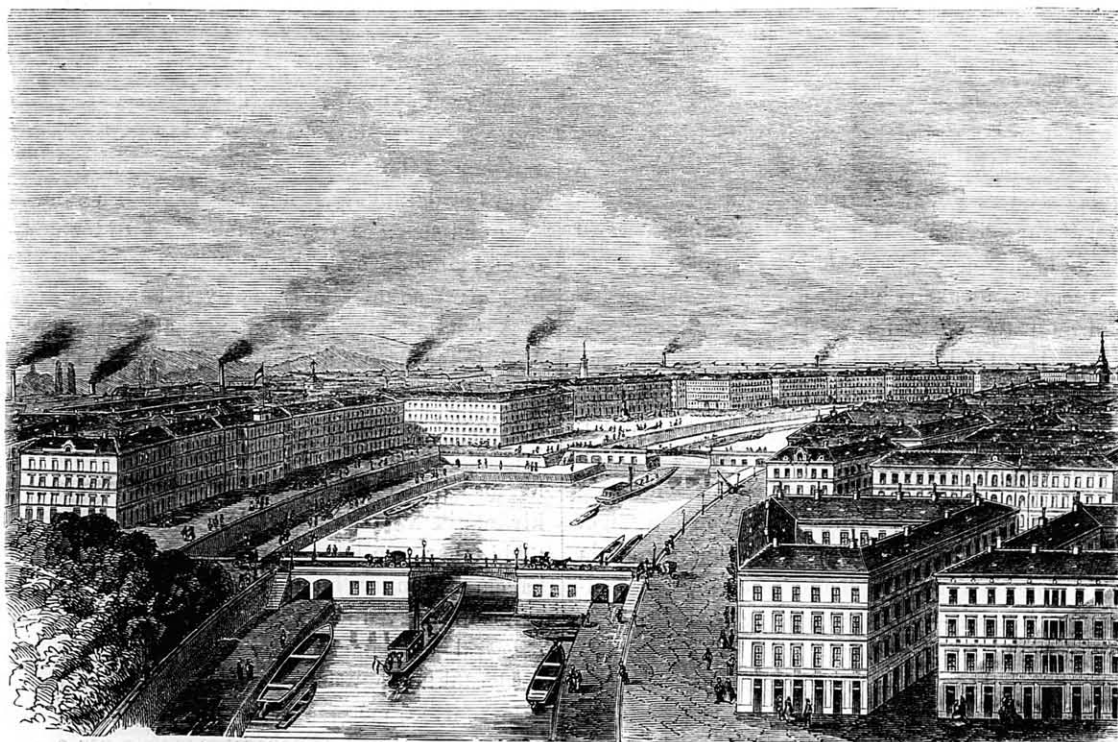
A délután első óráiban visszakocsikáztunk s épen jókor érkeztünk meg Ryde-be, hol már tegnap megrendeltünk egy csónakot s fölfogadtunk egy öreg angolszászt fiával együtt az átevezésre Portsmouthba. Rajtunk kívül más egyébbel is meg lön terhelve a csónak — melynek eltalálásához nem kívántatik valamely sokratesi bölcsesség, mert a többi teher nem lehetett más mint hat üveg *stout*, hanem a tenger hirtelenében olyan hullámmossá változott, hogy utitársamat az első pohártöltéskor pohárral és palackkal egyetemben ugy a csónakba lökte, hogy azon palackon kívül, melyet kezében tartott, még másik kettőnek is szerencsétlenül nyakát törte. A poharat azonban oly erősen tartá, hogy semmi baja nem esvén, a becses ital maradványát, ha nem is nyugodtan, de elővigyázattal szüresölhetők. Kis hajónkat a tenger irtózatossan meghányta-veté s valóban kellemesen éreztük magunkat, midőn Portsmouth hadikikötőjéhez értünk. A kikötőben nem sok hajója van az angol hadihajó-rajnak, a mi volt is, nagyobbára elviselt és összetákolgatott gályák a letűnt korból, avagy olyanok, melyeket vitorlás hajóból változtattak át csavargözössé, — és mégis érdekes volt szemle alá venni azon hatalmas hadihajórajnak maradványát, melyeken Nelson vivta híres csatái. Csónakunk közvetlenül az óriási „*Victory*“-nál állapodott meg, melyen Nelson vezeté a tráfalgári ütközetet, s melyen e nagy hadvezér is halálát lelte.

*) Bizonyos erős, barnaszínű sör.

Midőn csolnakunk e kajó szörnyü magas oldalfalához evezett, egy matróz lejött hozzánk a hágcson és kérdezé, kik vagyunk? Engedélyt nyerve a hajó meglátogatására, a matróz fölhevített bennünket. Szívesen üdvözlöttük a főhajóistisztet, a ki mindenüvé készséggel vezérelt. A fedezetnek hátsó részén van egy sárga rézlap, melyen eme sorok olvashatók: „*Here Nelson fell*“ (itt esett el Nelson.) Tudva lévő dolog, hogy egy az árbochoz csapódott ágyugolyó töredéke sebzé meg őt ábrázatán halálosan. Ekkor levitték egy alacsony szo-

bába, melyben megszűnt élni. Nelson volt Angolország legjelesebb hadvezére. A waterlooi harc szerencsésen ütött ki az angolok részére, de azért még sem volt győzelem. Nelson ütközetek győzedelmek, örökhírű csaták!

Portsmouthból Londonba a tengerpart hosszában Brighton-on keresztül azon szerencsétlenségéről elhírhedt alaguton át jutottunk el, melyen már számtalan vasuti kocsit tört össze. A vonat kísérteties gyorsasággal robogott, hanem Londonba azért minden baj nélkül érkezünk meg. **H. D**

A pesti hajózási csatorna eszményképe. (Fénykép u. Haske. Lásd szövegét a 610. lapon.)

A Tátra-vidék lakosai.

A tátravidéki lakosok külseje megnyerő s e tekintetben elütnek a mélyebben fekvő völgyek népétől. Egyszerű, bár mégis elég csinos öltözetük térdén alul érő, jobbára barna színű darócból készült gúnyából, széles karimájú kalapból s e körül rézpitykékkal gazdagon ellátott szalagból, aztán oly széles és oly vastag bőrvöből áll, melyen talán a puskagolyó sem menne keresztül. Nők csinosak, karcsuk és tiszták s öltözetük tetszetős, tetszetősebb mint némely palóc vidék asszonyaié; ez sötétkék és rövid rokolyából, hasonló színű köténytől s fejükre és vállukra borított tarka kendőből áll. Vasár- és ünnepnapokon egészen fehérbe öltöznék.

A körülfekvő hegyvidék lakosai általában rendesek, dolgozók, istenfélők s nem épen szegények, mit nem ronda s bizonyos jóllétről tanuskodó házaik bizonyítanak, míg a völgyek tótjai meglehetősen el vannak sanyarodva. Házaik zsindelelyel vannak fődve s folyosóra, két szobára és kamrára osztva.

Ha a vándor bekopogtat a gazdához, oly szíves vendégszeretetre talál, milyenhez az Alföldön vagyunk szokva, asztalnál a legtisztességesebb helyre ültetik őt, s a ház fiait szolgálnak neki, kik még gondolatait is ellesni igyekeznek.

Ezen igazán patriarchális szívesességük pedig annál nagyobbra becsülendő, minthogy a föld itt

aránylag nagyon soványan terem, minél fogva a tátravidéki hegylakos leginkább csak baromtenyésztésre szorul, s ezzel csakugyan szorgalmasan foglalkozik.

A vaderdők közepén levő, polánoknak nevezett hegyi rétek s a gyalog fenyvesek fölötti gyepes helyek, kivált juhoknak, felséges legelőül szolgálnak. E helyekre szokták a juhászok vezetőjükkel — ki a község bizalmi férfia szokott lenni, --- nyájukat kihajtani.

nak, „kuchárki“-knak neveznek, a tehenek fejését bizzák.

Képünk ilyen tátravidéki juhászokat ábrázol. E nép éles arcvonásai komolyságot s bizonyos nemességet fejeznek ki, s így ők nagyon elütnek a hegyek túlsó oldalán csak néhány mértfölddel odább lakó galíciai pórnéptől, mely alázatosságában azonnal földre borul s akárkinek térdeit megöleli. E hegyi lakók magas homloka ítélő tehetségre s nyílt szeme őszinteségre mutat, az apáik-

Tátravidéki lakosok.

A pásztorok itt faragatlan fatörzsekből építenek maguk és állataik számára a viharok ellen gunyhókat, s vig és fájdalmas dalok és furcsa mesék által rövidítik meg maguknak azt a néhány hetet, melyből itt a nyár áll. Ez idő alatt majdnem kizárólag sajttal és savóval élnek, épen úgy mint nyájörzö ebeik, de e mellett, s tán épen ezen egyszerű étek mellett, igen jól érzik magukat.

Nyár elején, vagyis midőn legkövérebbek a legelők, naponként háromszor fejik juhaikat, később csak kétszer. Asszonyaikra, kiket szakácsnők-

tól öröklött hagyományokhoz azonban ép oly erősen ragaszkodnak mint azon kis darab földhöz, melyen élnek hálnak, s így e tekintetben is nagyon különböznek más nyelvrokonaiktól, kik együgyű voltak dacára országokat járnak be, s ott telepednek le, a hol jól érzik magukat.

A természet azon nagyszerű jelenségeinek, melyet itt minden lépten nyomon elének tárulnak, okvetlenül befolyást kellett gyakorolnia azon emberek képzelő tehetségére, kik itt a civilizációtól majdnem teljesen elszigetelten élnek, s valóban

hisz is e nép mindenféle szellemben s vándorló lelkekben, miként ez dalaikban nyilatkozik. Hazánkfiái, kiknek módjukban állana e népdalokat

összeszedni és lefordítani, valóban szolgálatot tennének irodalmunknak ilyenmü gyűjteményeik által.

Néhány szó a dohányosokhoz.

Körülbelül kétszáz éve csak, mióta a dohány Európába átszármazott, és a dohányzás máris annyira élettényezővé vált nálunk, hogy csaknem lehetetlennek vélik sokan eme szokásnak elhagyását. De mindamellett, hogy a dohányzás oly sok embernek folytonos élvezetet szerez, oly nagy hátránnyal bír az emberi test egész szervezetére, kiváltképen a fogrendszerre, hogy okszerűnek véljük megismertetni olvasóinkkal ama módokat, melyek által ha el nem kerülhetők is a káros következmények, legalább ezek nagyságát mérsékeljük.

Midőn a dohány a gyárnok körmei közül a közhasználatnak adatik át, az elkészítésnek már akkor többféle módján ment keresztül, a végből hogy mérges szagát elveszítvén, kellemesebb illatot nyerjen, mely a fogyasztókat kéjes mámorba ringassa; dacára azonban eme eljárásnak nem veszíti el a dohány fanyar ízét és ama vegybontó tulajdonságát, melyet a fogak zománcára gyakorol és azok megsemmisülését előidézi.

A dohányzásnak háromféle módját ismerjük. Élünk a pipával, szivarral és az ugynevezett cigarettel, vagyis papir-szivarral. A pipa, melyet a portugallok hoztak be Európába, sokat vesztett a közlelbbi időben jelentőségéből, mint a dohányzásnak leghitványabb eszköze.

A hamufogónak bátran nevezhető eszköz, melynek kupakja is szokás szerint többnyire zárva szokott lenni, és a pipamocsoktól csakhamar tisztátalanná válik, nem fosztja meg a dohányt ártalmas tulajdonságaitól, és a füst néhány lehellet múlva, kóranyaggal vegyülten szívatik be, a mit bőségesen minden felvigyázat mellett is szolgáltatta maga a pipa és szára. Ezen okból felette tanácsos olyan anyagból készült pipát használni, mely a dohány veszedelmes alkatrészeit magába szívja.

A Belgiumban és Németalföldön gyártott tajték- és fehéranyag-pipák legcélszerűbbek, melyek szivacsosak és kevés kovanyt tartalmazók. A porcellán s általában az ércel béllt pipák a legveszedelmesebbek. A pipaszár minél könnyebb annál jobb, de a hosszúság is előnyére válik, nem különben ha szipakja is puha anyagból készült, mert ellenkező esetben nemcsak a fogaknak árt, hanem az örökös dörzsölődés által magát az alsó

ajkat is érdessé teszi, a borostyánkő szipak minden másnál kétségtelenül előnyösebb.

A dohányzóknak azon része, kik agyagpipákat használnak, helyesen cselekszik, ha tollszárat illesztenek a pipaszárba, avagy ha ennek hegyére fonalat sodornak, hogy a fogat ez által is megkíméljék. Az ugynevezett makra pipák, melyek pedig fájdalom, népünknel mai napság is annyira divatoznak, épen kártékony tulajdonságukban felülmulhatnak.

Ujabb időben a szivarok mindegyre nagyobb elterjedésben részesülnek, és valósággal ez a dohányzásnak legjobb, légkényelmes és legkellemesebb neme. A megválasztott dohány finom lepelbe gyöngyölgetve legkevésbé rontja a fogat, s szabad levegőn szíva jó része elroptul a dohány mérges részének, és a nyálmirigyeket sokkal kevésbé ingerli föl a tulságos működésre. Ehhez járul a papirszivar használatánál amaz előny is, hogy az illető saját tetszése szerint választhatja meg a dohányt, és ha finom a papir, ugy a cigaretté használata minden más egyéb dohányzási módnál célszerűbb, főképen ideges és ingerlékeny vérmérsékletű embereknek.

Igaz ugyan, hogy a hozzászokás miatt elmaradnak mindazon kellemetlen utóhatások, miket a dohányzás kezdőknél szokás szerint előidézi, de mindamellett meg nem szüntetheti ama káros helyi bajokat, melyek között legszembeötlőbb a fogrendszernek szétrombolása, mely főképen a dohányzással való visszaélés, s elővigyázat hiánya mellett elkerülhetlen.

A fogsorokat magában a dohánynak maró tulajdonsága is veszélyezteti; ehhez járul a szájüreg légmérsékletének minduntalan való változtatása, mely miatt a fogakon borkő képződén, azoknak fehérségét, fényét elveszi, és utóvégre is odvassá teszi.

Egy hires francia orvos nem ok nélkül ajánlja tehát, hogy a ki csak uralkodni képes magán, hagyjon fel a dohányzással, de ha ezt nem teheti, őrizkedjék legalább pipázás közben a hideg italtól s mielőtt innék, szüneteljen egy darabig, s a dohányzást mindaddig meg ne kezdje ebéd után, mig fogait az ételmaradékoktól meg nem tisztítja puha fogvájóval; ezen kívül vizsgáltassa meg szá-

ját minél gyakrabban fogorvossal; végre használjon bizonyos orvosi szert, mely kizárólag balzsamos növények lepárolása által készült, s száját ezzel gyakorta öblögesse; — és ha — mire a do-

hányosnak ha sokáig él kilátása van, — fogakat kénytelen rakatni, ne vegyen a mozgathatók helyett ércel megerősítetteket, mert szája okvetetlen büzt fog kapni.

Talált római pénzek.

Folyó évi augusztus 17. és 18-dikán a Pest-megye budai oldalán fekvő tincei határt záporosó érte, mely a dombos helyeken meg-megszakgatta a föld színét. Az erre következő napon kiküldöttem volt szántani t. Dankó Imre ref. lelkész ur legelőilletményeül nyert földjére, mely földön hajdanában *Tinárd* vára feküdt, honnét a falu is eredeti Tinárd nevét kölcsönzé; ez idők multával Tince névre lön változtatva. Mikor építettett s ki által, és mikor romboltatott le ama vár? erről a mostani kornak nincsen tudomása.

Az utóbb nevezett napon ama tájon Tibai István béres és Szalai András szántó gyerek a földszinén egy ódon cserép edényben (mi szintén valószínűleg római eredetű), önvallomásuk szerint 150 darab mostani tizkrajcáros nagyságu, meglehetős karban levő római ezüst pénzt találtak, melyek leginkább Augustus, Tiberius, Vespasianus, s Trajanus római császárok alatt verettek.

Régiségi szempontból a cserepet tartalmával együtt legillőbb lett volna a nemzeti muzeumnak adni, de a találók romboló kezei a cserepet összezúzták, a pénzt pedig potom áron eladták a zsidóknak, úgy hogy én, ki e régiségek találásakor nem voltam horn, már alig juthattam négy darabhoz, melyeket a szerkesztő rendelkezésére bocsátok*); 12 darab a cserép fenekével együtt még t. Dankó Imre urnál van, ki azokat csakugyan a nemzeti muzeumnak szándékozik adni.

Ez alkalommal nem mulaszthatom el, hogy e helyütt még néhány szót ne mondjak nemzeti muzeumunk érdekében, mely közös kincsünk. Hazánk földje, mely táplálta a római telepeket, mely látta a góthok seregeit, mely hazája volt a hunnok, avarok, szlávok, dákok és egyéb más nemzeteknek, mely sivárrá vált a vad tatár csordák léptei alatt, s mely nem egyszer rengett az Európát félelembé ejtő török-magyar csatáktól, — e hazának földje nem egy régiséget rejt méhében mindezen népek és korszakokból, melyek időnként itt-ott napfényre jönnek. Az ily régiségek ép oly érdekes erekllyei nemzetünknek, mint az ősök arképei a családnak: mindkettő a sötét, vagy dicsteljes multról beszél.

Nemzeti erekllyeink közös csarnoka, mindnyájunk tulajdona a nemzeti muzeum. Küldjük tehát ezeket, bármi csekély becsüeknek látszanak is különben, mindig a muzeum számára. A szerkesztőségek bizonyára szívesen vállalkoznak minden alkalommal azok kézbesítésére. — Ha ugyanegy régi tárgyból több, vagy igen sok példány gyűlne is össze a muzeumban, az nem baj, mert ezekért talán kicserélhetne oly nemzeti kincseket, melyek most idegen muzeumokban parádéznak, holott azoknak legilletékesebb helye nálunk lenne.

Miskey Rezső.

Egy hét története.

— Szeptember 24. —

Ünnepélyeket, látványokat s örömsajt — kedves olvasóm! — hiába keresnél most — a fővárosban. Oly nyugodt egyhangu ez, mint a csöndes tenger felszíne, s csak a mindennapi gondok pihe-nést nem engedő szellője táncoltatja egyforma magasban ennek soha el nem simulható hajkait. Sem vihara, sem ragyogó napfénye nincs, mint az őszi időszaknak, mely sárguló leveleivel, mérsékelt me-

legével, panaszos sohajaival és érni kezdő, „állani való“ gyümölcseivel beköszöntött.

A rövidülő napok, hosszú esték és csipős reggek a nyaralók lakosait nagyobbára már mind beüzték a város falai közé, s a kávéházi és kaszinói élet napról napra élénkülni kezd. A politizálás, mely eddig apró, vékony erekekben futott ezer meg ezerfelé, most gyakran egész tócsává gyülemlik egy-egy ily közhelyen, s benne egész gyönyörrel lubickolnak — hirlappal kezükben, fekete kávéval előttük, — még azon világrázó diplomaták is, kik ép oly jól tudják az országok dolgait eldön-

*) Köszönet e készségért. Mi pedig e régiségeket, valamint egyéb, szintén ily szíves uton nálunk összegyűlteket, a nemzeti muzeumnak adjuk át. Szerk.

teni, mint a mily kevésbé képesek a maguk kis életét rendes kerékvágásban tartani. A politikai közlönyök oly kapósak, hogy néhol két példányban kell egyet-egyet tartani, míg a kék és lilaszín borítéku divatlapok illetetlen pihennek, mint valami szerény ne-nyulj-hozzám virágok. Ki is bolyongna most e szelid ligetek közt, midőn a küzdőföveny homokján vívázhat? Ki merengne Kasztília fényes kis forrása fölött, midőn a dagadó tenger hullámaiba nézhet?

A kávéház egykor Angliában, midőn oly sokáig nem volt parlament, ennek helyét pótolá, s egy-egy kis kerék asztal — teli púncs-foltokkal — nem egy kiemelkedő szobornak adott talapot. Nálunk a kávéháznak nincs ily jelentősége. Másfél évtizeden át alig volt benne élénkebb zaj, mint a tekegolyók csattogása, s az emberek megszokták néma csöndben olvasni hírlapjaikat, s ha volt is egy-egy keserű észrevételök, a mi bennök nem maradhatott, rendesen ajkuk elé tartott tenyér mögött közlék azt bizalmas szomszédaikkal. Most azonban valamivel föntebb hang kezd uralkodni, s megesis néha, kivált a hol mindent tudó és mindent váró egyéniségek is vegyülnek a társaságba, hogy oly élénk kis vita kerekedik, melynek megvan az a tanulsága, hogy sok kéz van, a mely ír, még több száj, a mely beszél, de annál kevesebb tej, a mely gondolkozik.

Mindamellett, ki ily asztalok mellett megfordul, nem épen utfélről szedi rongyait. Sokszor hallunk egy-egy észrevételt valamelyik cikk fölött, mely többet ér magánál a cikknél is, s oly szép kritikákat az újdonsült publicisták munkáiról, kivált némely előkelő politikai műkedvelőnk radikális eszméiről s gyomortherelő stylusáról, hogy — hasznos okulás kedvéért — nem ártana kinyomtatni.

A legörvendetesebb azonban, hogy a kávéházi vélemény nem a régi zavaros víz többé, hanem megüledett, higgadt lett, s alig okozott benne egy-egy vélemény nagyobb viszhangot, mint egy valóban nagy szellemű publicistánk az a közelebbi klasszikus nyilatkozata, hogy a népszerűség annál marad meg legtovább, a ki ugyan tudja nagyra becsülni, de egyszersmind — ha szükség van rá — nem is késik föláldozni azt.

Nem egy fiatal embert láttunk, ki e szép eszmét (természetesen nem úgy, a hogy itt elmondtuk, hanem a jeles író szabatos nyelvén), tárcájába jegyzé, hogy el ne felejtse.

Tanulságos lenne, ha terünk engedné, az ily kávéházi kisgyüleléseket, kivált hűs estéken, midőn sokan jönnek össze, lefényképezni. Minden párt és vélemény-árnyalat megkapja itt a maga hőjét.

Van, ki a kormányt kárhoztatja, mivel nem tartja pénznek az időt, mint az angol, s engedi azt futni, a nélkül, hogy nagy események szülő anyjává tenné; de nyomban akad rá, ki egy Billault eltanult bölcsességével jegyzi meg: „a cserfának századok kellene, hogy erőre tegyen szert, s az idő csupán azt tartja tiszteletben, a mit ő alapított“ — tehát várni kell. — Egyik oldalon néha a pessimismus hangja is hallatszik, s ez, ha a mai állapot jó szóba, Lear-re hivatkozik, ki Goneril után Reganhoz jutva, azt mondá: „a rossz jónak látszik a sokkal rosszabb mellett“; de az ily hang, mint egy keserű sohaj vész el a megtámadások szófergetegében, s ezer kárhoztatás éri a politikai kockázatókat, kik, mint az egyszeri latin király, villámlást és menydörgést akarván támasztani, saját házukat döntenék halomra.

Mindez nem „történet“ — meghiszzük — a szó azon értelmében, melyet a tárcairóktól követelnek, de az elmék és szellemek mélyében történet változás, (kivált ha jobbra történt az.) mindenestre forrása sok eseménynek, s ezért méltóbb is a megemlítésre, mint akármelyik röpké bál vagy kérészeletű hangverseny.

A tollrajzokra méltó ünnepélyes látványokat különben is most a vidék városai élvezik, midőn egy-egy új főispán az öröm és lelkesedés zaja közt bevonul, s új kedvet és reményt ébreszt még az oly körökben is, melyek fölött sokáig függött a lehangoltság árnyékban tartó fellege.

Mi, ily buzdító ünnepélyek helyett, legfőlebb is ama „természetes vizesés“-ben gyönyörködhetünk, melyet a nemzeti színház igazgatósága a „Dinorah“ előadásához készítettett, tán hogy bebizonyítsa: mennyire virágzik kezei alatt a művészet, vagy hogy azt példázza, a mit Prevost-Paradol a színpad ugynevezett hőseinek és királynőinek nem kis boszuságára állított, hogy t. i. nincs többé lángelme, csak a gépészeknél.

„Dinorah“-ban közelébb egy fiatal énekesnő: *Litsner Aurélie* k. a. fejező be vendéglőadásait, ki Franciaországból, hol rövid idő alatt szép pályát futott meg, azért jött szülő hazájába, hogy bemutassa képességét, mely itt általános elismeréssel találkozott.

Egy másik vendégünk is volt: Weiser Ludmilla k. a. Horvátországból, ki ifjúsága bájaiban s egy nem a legjobb hegedűvel lépett elének, s a híres „Yanke-doodle“-t ügyesen eljátszotta. Ugy látszik, sokat tanult, de még nem eleget arra, hogy nyugat felé vehetné útját. Ennélfogva jól is tette, hogy tőlünk egyenest Konstantinápolyba ment,

hol — köztudomás szerint — a jámbor muzulmánok igen jó emberek, de nagyon rossz muzsikusok.

A dráma nem igen ragyog, habár néha akad egy-egy kitünőbb előadás is, mint közelébb a „Báró és bankár,” midőn Egressy Gábor (a vén gárda e megingatott, de le nem dőlt oszlopa) megújuló erővel szerepelt, s Feleki-Munkácsy Flóra asszony a sziv igazi hangjain játszott. Ha minden előadás ilyen volna! De egy virágszál még nem bokréta, pedig ez illenék a magyar drámai múzsa kezébe, a melybe most gyakran egy-egy hivatlan kis színész nő uszályát erőszakolják.

S ezzel bevégeztük színházi mondanivalónkat, s mehetünk — szüretelni.

Eső nem oly vidám itt, mint vidéken, noha ma már Hegyalján sem zeng a régi vigság, nem dörögnek a mozsarak, nem nevet úgy a jó kedv, s a hajdan híres mádi bálóknek csak árnyéka jár föl néha, elszomorítva azokat, a kik még nem feledtek el — emlékezni.

A budai szüret tán soha sem is volt mulatság, hanem csak — munka. A silének nem igen téptek innen maguknak soha zöld venyige-koszorut, s a satyrok nem szerettek pajzánkodni ejfekete gerézdék alatt. Nem csoda hát, hogy a ki szüreti mulatságot keres, vidékre siet.

Ép, midőn e sorok megjelennek, (sept. 24.) egy föllobogózt gőzös indul Dömösre (Visegrád mellé,) vig társasággal, kedélyes szüreti kirándulásra, melyet a képzőművészeti társulat rendez.

Csak meg ne csipje szőlőjüket a dér, vagyis a próza leplezetlen nyelvével szélva: a részvétlenség meddővé ne tegye e kedves szüretet, melyből ha már nem csepeg is, csurranhatna néhány édes csöpp a törekvő társulat — pénztárába.

Mielőtt jelen tárcánkat bezárnók, még a *könyvpiac*on akartunk körültekinteni, de kifogyánk tér- és időből. Csak annyit emlitünk meg hát röviden, hogy az újabb könyvkiadásokban is a korszak higgadt szelleme tükröződik vissza; ledéren csillogó francia regények helyett velősebb angol vagy német munkákat kapunk, korrajzokat, történeti műveket, tanulmányokat; a verses kötetek dagályának pedig egészen vége van. Ugy látszik, a kiadókat és közönséget jó időre elidegeníték ama pár év előtt fel- és eltűnt „szellemlovagok,” kik nem a röplő Pegazuson, hanem Rozinante szikár hátán jelentek meg, s a helyett, hogy mélyen éreztek, lelkesültek és lelkesítettek volna, elkésett ábrándokkal ostromolták a Parnass szent hegyét.

Vadnai Károly.

Ujdonságok.

* (A magyar országgyűlést összehívó királyi rendelet) s a Reixráth felfüggesztését elrendelő császári Manifestum szept. 20-án megjelent. Az országgyűlés dec. 10-ére Pestre van összehívva, s ő felsége saját személyében fogja megnyitni.

† (Gyászhir.) Idősb Bartal György, a magyar alkotmányos élet régi kitűnő bajnoka, a magyar jogtudomány Nestora, s az akadémia igazgató tanácsának tagja szept. 20-án, 81 éves korában elhunyt.

* (Széchenyi-emlék a Tisza-partján.) Az alsó-szabolcsi tiszsa-szabályozó társulat gr. Széchenyi Istvánnak a tiszsa-szabályozás körüli érdemeit megörökítendő, Tisza-Dobon, ott hol a legelső kapa-vágás a nagy hazafi által megtétetett, egy obeliszkyszerű szobrot emeltetett, melynek ünnepélyes felavatása e hó 27-én fog megtörténni.

— (Vámbery Armin tudós hazánkfi.) ki még csak néhány nap előtt Angliában, a „British Association” birminghami gyűlésén ötezer hallgató előtt tartott felolvasást a magyarok eredetéről s aztán később a bokharai társadalmi életéről, — e napokban haza érkezett s okt. elején mint keleti nyelvek tanára, elfoglalja székét a pesti egyete-

men. Mint tudjuk, hallgatójával több neves író is bejegyezteti magát. — Vámbery előadások tartásán kívül irodalommal is fog foglalkozni, s még tán e télen egy nagyérdékű munkát fejez be Persiáról és szomszéd tartományairól, mely nagy olvasó közönségünket tán a Középázsiai utazásnál is jobban fogja érdekelni.

* (A közép-dunai gőzhajó-társulat) érdekében a magyar nők is szép buzgóságot fejtenek ki; a társulat részvényesei között ugyanis kétszáz nő van.

* (Kossuth Lajosné temetése) f. hó 2-án ment végbe sok magyar jelenlétében. 3-án reggel Ihász ezredes a holttestet Genuába kísérte. Másnap este pompás négyes fogaton, melyet egy gazdag genuai bocsátott rendelkezésre, a San-Benigno sirkertbe vitték. A gyászkocsi mellett 12 magyar ment; sok tiszt, a törzskar, az angol konzul és a konszultus összes személyzete követte. A gyászbeszédet egy angol lelkész tartotta.

* (Borchgrave Emil) belga követségi titkár és jeles tudós utazik most Magyarországon, s a 12 és 13-ik században hazánkban megtelepült flamand (vlám) gyarmatok nyomait keresi. E végett közelebb Pestről a Szepességre utazott. Céljaira nézve

Ludvig János Brüsszelben élő hazánkfíától igen hasznos utasításokat kapott. Kutatásai eredményét leírja, s francia és magyar nyelven szándékozik kiadni.

* (Az akadémia palotájában) a képtári helyiség 3-ik emeleti részét pár nap alatt bevégzik az asztalosok és festők, s e diszes helyiségben is megkezdődhetik az alól már folyamatban levő rendezés. A nagy díszterem is jó részt készen van, márványoszlopoktól, finom faragványoktól, s a mennyezet gazdag aranyozástól ragyog.

* (A nemzeti muzeumnak) Gersich Ferenc székesfehérvári születésű hazánkfia, ki jelenleg a portugál királyi udvarban szolgál, jelentékeny értékű portugál, spanyol, mexikói és kínai pénzdarabokat küldött. Négy közülök arany, kilenc pedig ezüst.

* (B. Eötvös Józsefet) a Quadalupe-rend középkeresztesévé nevezte ki a mexikói császár.

— (Ügyvédek, irodatulajdonosok és családapákkal) tudatjuk, hogy jó tollal és kellő műveltséggel bíró ifjakat számukra szerkesztőségünk akár joggyakornokokul, akár nevelőkül ajánlhat. Tudakozódásokra szívesen ad értesítést a szerkesztőség.

— (A külföldi szivarokkal) eddig sok bajunk volt, mert hogy ilyeneket szívhassunk, vagy tekervényes utakon módokon kellett behozathatási engedélyért folyamodnunk, vagy kézalatt igyekeztünk azokhoz jutni, s aztán legtöbbször rászédettünk. Lapunk jelen számában a dohányosokhoz intézve közlünk egy cikket s így dohányos olvasóinknak alkalmilag azt is megjegyezhetjük, hogy egészséges importált szivarokat s törökdohányt Tesztory Antal váciutcai nórinbergai kereskedő transito raktárában (a cs. kir. fővámvivatalban) Pesten, százát 5 ftól egész 24 ftig kaphatni. Tesztory ur kívánatra akárhová bérmentesen megküldi az árjegyzékeket.

* (A Temesvár mellett párban esett) Sarfický László, párbaja előtt néhány órával szülőihez intézett búcsuzó levél alakjában végrendeleti intézkedéseket tett. Kedvenc fegyvereit barátai közt osztá szét. Azon hölgynek, ki első szerelmének tárgya volt, szintén egy kis emléket hagyott oly kérréssel, hogy azt keblén viselje. Végre a leendő országház építésére évi részletekben fizetendő ötszáz o. é. forintot rendelt.

* (Nagy farkasvadászatot) tartottak f. hó 8-án a mándoki erdőben, gr. Forgách Kálmán birtokán, s 8 farkast ejtettek el, melyek e vidéken sok kárt okoztak.

* (Az igazi cigányok.) Charnock, híres angol nyelvésznek, ki igen szívesen látott vendég volt Székes-Fehérváron, nagyon megtetszett a magyar

konyha, magyar bor és — magyar cigány. Charnock sokat írt a cigányokról, legalább 50 cigánygrammatikát, szótárt, stb. ismer, de, mint mondá, igazi cigányt még nem látott, mert az angol cigányokat korcsoknak tartja. A mint a muzsikáló cigányokat Fehérvárott megpillantotta, fölkiáltott: „Ezek tehát azok a cigányok, kikről én már tíz év óta írok.”

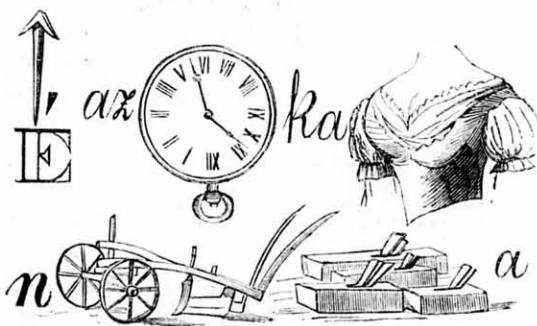
* (Bizonyos Marzetti) nevű urnak, mint mesélik, oly módszert sikerült volna fölfedeznie, melylyel a távsodronyon zenészet hangjegyeket, sőt — hangokat is képes közölni.

* (Sikkasztás.) Bécsben B. postai ellenőr fogatott el, ki 1500 ft sikkasztásáról van vádolva. Már 36 évig szolgált s csak 4 évig kellett volna még szolgálnia, hogy teljes fizetését évenként 1200 ftot kapjon meg állandó nyugdíjul.

= (Nagy tűzvész) dühöngött közelebb Konstantinápolyban. A rendőrmíniszterium szomszédságában egy kávéházban támadt a tűz, s csakhamar messzire elterjedve, két nap folyvást pusztított. Mintegy 6000 ház égett le, emberélet azonban nem esett áldozatul. A leégett épületek közt van egy császári palota (Csifte szeráj), s a persa követség lakháza. Ezrenként menekültek a tűzvész által sújtott szerencsétlenek a szeráj kertjeibe, s a hipodromba; a rendőrmíniszter kenyeret osztatott ki a tömeg közt, melyet a perai és galatai pékek sütöttek.

* (Roppant csonthalmazra) akadtak Nagy-Enyeden a régi evang. templom lebontásakor. Némelyek azt tartják, hogy a tatárjárás idejében legyilkoltak maradványai, miután sok koponyán és csonton erőszakos törések látszanak. Egy pái ezer embert temethettek el oda egyszerre. A csonthalmazt a városon kívül egy közös sirba helyezik el.

Képtalány.

(Megfejtése a 40-ik számban lesz.)

A 34-ik számban közölt képtalány értelme: „Dőre s babonás, ki a szerencsekártyának hisz.”

NYÁRVIRÁG.

Zongorára szerző: *Alfred Károly.*

Piano.

The score is written for piano in 2/4 time, key of B-flat major. It consists of five systems of music. The first system starts with a piano (p) dynamic. The second system continues the melody. The third system includes a 'rsz' (ritardando) marking and a piano (p) dynamic. The fourth system includes a 'p d.' (piano decrescendo) marking and a piano (p) dynamic. The fifth system includes a piano (p) dynamic. Pedal markings (ped. *) are present at the end of several phrases.

kendők, és azok is rossz karban állanak egy pár kivételével. E bajon segített, hír szerint a polgárok folyamodványt akarnak benyújtani a helytartótanáchoz. 18-kán ismét tűz! a nép el van keseredve, gyujtogatásokat gyanítanak; számos elfogatás történt, másfél ház égett le, az is inkább

romboltatott. A nép példátlan szorgalommal dolgozott, víz is volt azonnal (okulván az előbbi eseteknél.) Egy biztosító társulat helybeli ügynökét elpáholták a tűz helyiségénél, azzal vádolván a szegény izraelitát, hogy a társulatok egymást tönkre teendők, gyujtogatnának. **Büsi Pál.**

Vegyes közlemények.

— (A pápa ebédje.) Egy római levelező a pápánál tartott udvari ebédet ír le, melyben negyven vendég vett részt, többnyire magas hivatalnokok, katonák, a tudomány és művészet kitünőségei a városból, s néhány idegen. A pápa, köztudomás szerint, mindig egyedül eszik egy külön asztalnál, de azért társalog vendégeivel, s ez alkalommal igen vidám és beszédes volt. Mint közönségesen, ebédje a legegyszerűbb étkekből állott: leves, marhahús, sült és gyümölcs, s ehhez néhány pohár Orvieto bor. A vendégek gazdagon voltak ellátva. Nyolc tál étel volt, s négyféle bor (Graves, Lunel, Bordeaux és Champagne.) A múlt nyáron a pápa és udvari személyzete asztalára naponként 500 scudit költöttek, most azonban a pápa egyenes kívánataira csak 300-at fordítanak e célra.

— (A pápai diszrendek hamisításának) jötték nyomára Bécsben. R. nevű olasz volt a főmester benne, ki által egy bécsi és egy berlini börzespuláns nyert ál-engedélyt a pápai diszrend viselésére; egyiktől ezért a csaló 2500 ftot csikart ki.

* (Vakmerő gyilkosság.) Keszthelyről írják, hogy e hó 5-kén esti 9 órakor egy, a keszthelyi alsó malomból lisztjét haza vivő balaton-berényi becsületes földmives, 4 kis gyermek atyja, midőn 5 éves fiával a szekéren ülve beszélgetne, hirtelen agyonlövett. A gyilkos a siránkozó kis fiút a közel levő fenéki pusztára küldvén, hogy ott adja tudatára valakinek atyja halálát, a lizzelt terhelt szekérral elillant. A még ez éjjel nyomozására küldött panduroknak azonban sikerült öt kézrekeríteni. Szept. 9-én a gyilkos (Vajas János) törvényszék elé állíttatván, tagadni kezdé gonosz tettét, de másnap már mindent kivallott.

* (Apagyilkos.) Kecskemétről szomorú esetről rnak. Egy földmives ember fia már régen kérte szülőit, hogy egyezzenek meg házasságába; ezek azonban folyvást elleneztek. A múlt napokban egyszer újra kérte szüleit, s e miatt ebéd alatt apa és fiu között heves vita keletkezett, míg végre az apa fölkel, hogy fiát a házból kilöktse, de ekkor ez is haragra lobbant, az ajtó mellől egy balat ragadt föl, s azzal atyjának fejét szétzúzta. A gyilkos fiu már át van adva a törvényszéknek.

Irodalom.

— (Dr. Mangold Henrik) f. évi októbertől kezdve egy orvosi szaklapot indít meg német nyelven, „Ung. Mediz. Chirurg. Presse“ címmel, mely havonként egyszer, 2—3 sűrűn nyomott iven jelenik meg; ára évenként postai szétküldéssel s az orvosi hirdetési lappal együtt 4 ft; félévre 2 ft. A mutatónyászmár megjelent, s több hazai orvostól tartalmaz dolgozatokat.

— (A Pfeiffer Ferdinánd kiadásában) folyó „Girondiak

történetének“ 8-dik kötete is megjelent már Jánosi fordítása szerint. Egyik kötet oly érdekes, mint másik, s ujabbkoru világtörténetünk legnagyobb szerűbb „szakát, a francia forradalmat tárgyalván egy nagy író, Lamartine tolla után, méltó, hogy azt minden komolyabb olvasmányokat kedvelő megvegye. Előfizetési ára a 10 kötetnek 10 ft

Nemzeti színház.

Adatott: szept. 14-én *Faust*, opera 5 felv. Gounodtól. — 15-én *Az utolsó levél*, vígjáték 3 felv. Sardoutól. — 16-án *Dinorah*, opera 3 felv. Meyerbeertől. — 17-én *Egy szekevény rejtelme*, népszimű 3 felv. Szigligetitől. — 18-án *Báró és bankár*, dráma 2 felv. Hugó Károlytól — és *Nyolcadik pont* vígjáték 1 felv. — 19-én *Dinorah*, opera 3 felv. Meyerbeertől.

Ki van tűzve: szept. 20-án *Falura kell mennie*, vígjáték 3 felv. 21. *Ernani*, Kocsis Irma k. a. először. 22. *Tücsök lednya*, 1-ször. 23. *Don Juan*. 24. *Szép juhász*. 25. III. *Richard*. 26. *Troubadour*, Kocsis Irma k. a. utolszor, Knahl Adél asszony először, és Willem Vilmos ur, vendégek 27. *Pajtáskodás*. 28. *Dinorah*. 29. *Völgy liloma*. 30. *Zsidó*, új szereposztással először.

Szerkesztői üzenetek.

— *Londonba*. A programot vettük s irtunk is már róla az ezelőtti számban. A Stratfordból küldött Shakespeare-re vonatkozó becses emlékekért köszönet mind a magunk, mind T. J. és F. M. nevében.

— *Kakas-Lomnicra*: Az első nekünk nagyon hosszú, bár szeretnők közölni, de így a másodikát kell megtartanunk.

— *Rohoncra*: B. A.-nak. Magán úton küldött sorokból értesülni fog ön az elmaradás okáról.

— *Balassu-Gyarmathra*: P. Gy.-nak. A küldeményeket fölhasználjuk. Ohajtását teljesíteni igyekezünk, mint azt az újdonságokból észreveheti.

— *Reszler színházgázgató* urnak: Debrecenbe magán levelet küldtünk.

— *N.-Váradra*: Sz. B.-nak. Tiszteletpéldány jogosan járt, s ez iránt csak figyelmeztetni kellett volna a kiadói hivatalt. A könyvekre nézve, majdha személyesen találkozzunk.

— *Kolozsvárra*: Az okiratokat szívesen vettük s folytatásukat is örömmel látjuk. Ohajtását új évtől kezdve véglegesen teljesíthetjük.

— *Mármaros-Szigetre*: Sz. A.-nak. Néhány igen érdekes van köztük, a hosszabbakon azonban rövidíteniünk kell.

— *Kolozsvárra*: Z. I.-nek. Csak távollétünk idején utasították vissza azt a levelet. A cimszere megtörténik.

— *Kis-Cellbe*: M. P. Oly jók, hogy alig kívánhatnánk különbelet. Néhányban különösen jó humor is van.

— *Jerseybe*: Az „Institut“ megjelent s meg is küldték. A másik kettő az itteni viszonyokon szenvedett hajótörést. — 35 és 36 újra elindult. A két cikkel ohajtása szerint cselekszünk. A bírálókat közzé lesznek téve; a többiről magán alkalommal adunk tudósítást.

— *Zilahra*: M. A.-nak. A változtatást elintéztük s a küldeményt köszönjük. A mint a sorrend megengedi, azonnal közléseszsűk.

— *Bartfára*: Kissé későn érkeztek, miután az ilyesek közlésében azt is szeretjük, hogy időszerűek legyenek. Ha beléegyeznek önök, elteszszük jobb alkalomra, midőn nagyobb figyelmet gerjeszthetnek. — A. T. G. rövid közleményeit szívesen fogadjuk.

„HAZÁNK S A KÜLFÖLD”

című szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti

legolcsóbb képes hetilap

october—decemberi uj folyamára.

Minden előfizető ingyen egy nagy színnyomatú (aquarel) történeti képet kap, melyet még eddig egyetlen magyar lap sem adott műmellékletképen.

Lapunk részletesb ismertetését fölsőlegesen tartjuk, miután legtekintélyesebb lapjaink elég alkalommal emlékeznek meg arról elismerőleg, s mert a „HAZÁNK és KÜLFÖLD” több ezer példányban forogván a magyar olvasó közönség kezén, három negyedéves pályája után is már jó ismerősevé vált.

Lapunkban ezentúl is csak a **legválogatottabb munkákat** közöljük, elsőrendű íróink majdnem kivétel nélkül levén szivesek lapunk körül csoportosulni. A szépirodalmi részt, mint eddig, úgy ezentúl is **ragyogó tollu Jókaink minden évnegyedben egy-egy beszélyével érdekeseíti.**

Képeinket illetőleg csak annyit említünk meg, hogy míg azelőtt illusztrált lapjaink külföldről voltak kénytelenek hozatni az elhasznált, elkopott képeket, addig mi azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a „HAZÁNK” után elsőrendű külföldi lapok is szivesen közölnek rajzokat.

Ennyit a lap jelenére nézve. A jövőt illetőleg úgy régibb mint új előfizetőink érdekében megjegyezhetjük, hogy hazánk pezsgőbb közéletének úgy **leírások** mint **rajzokban** folytonosan hű tükre leszünk mely célból a lehető leggyorsabban fogjuk közölni mindazon **nemzeti ünnepélyeket**, melyeknek közel küszöbén állunk.

Az országgyűlés s annak kiválóbb tagjai különös figyelmünk tárgyai lesznek, s míg amannak minden érdekes mozzanatát, addig ezeknek arcképeit s ismertetését lehető leggyorsabban adjuk.

Lapunk általános tartalmát ezentúl is: beszélyek, életképek, költemények, életiratok, tanulságos természettudományi s történeti cikkek, utazások, nép- és helyismertetések, az ismeretek minden szakába vágó rövid és érdekes közlemények, minden számban az „Egy hét története”, (mely egyszersmind politikai mozgalmaink miniatűr tükre lesz,) bel- és külföldi levelek, újdonságok, zeneművek, karrikaturák, irodalmi s színházi hírek, vegyes apróságok, épületek, műtárgyak, emlékek és közünnepélyek rajzai és ismertetései fogják képezni.

Pest, szeptember 15-én 1865.

Szokoly Viktor,
a „Hazánk s Külföld” szerkesztője.

A „Hazánk s Külföld” t. előfizetői tájékoztására tudathatom, hogy azon

nagy színnyomatú ingyen műlap,

melyet lapunk minden egészéves előfizetőjének ígértem, (bárha csak évnegyedenkénti befizetésekkel válának is egész évesekké), — most már a munkában annyira előre haladt, hogy a példányok szétküldését már a jövő hó végén remélem megkezdhetni.

Megkapja pedig ezen értékes, Magyarországon ily módon még nem készített **nagy történeti képet**, a ki lapunkra:

1-ször 1865. januártól december végeig; vagy 1865. apriltól 1866. aprilig; vagy 1865. juliustól 1866. júliusig akár egyszerre fizetett elő, akár részletekben fog előfizetni.

Julius 1-jétől (a könyvkereskedésekbe szánt példányok miatt nehánynyal több nyomtatván,) még mindig előfizethetni.

A kik műlapunkat fára göngyölve postai úton óhajtják megkapni, az előfizetési összegben kiül bélyeg- és csomagási költségek fejében sziveskedjenek még 30 krt beküldeni.

A t. gyűjtők minden egyszerre beküldött tíz előfizetés után tiszteletpéldányban részesülnek.

Előfizetési feltételek:

Egész évre (1865. júlinától 1866. júliusig, vagy 1865. octóbertől 1866. octóberig)	6 frt — kr.
Félévre (1865. júliustól decemberig vagy octóbertől 1866. aprilisig)	3 frt — kr.
Negyedévre (azaz december végeig)	1 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzek a „Hazánk és a Külföld” kiadóhivatalának (Barátok tere 7. sz. a.) bérmentes levelekben küldendők.

Pest, szept. 15-dikén 1865.

Emich Gusztáv,
magy. akad. nyomdász,
a „Hazánk s a Külföld” kiadója.